

Charta Evropských zelených

Hlavní zásady Evropské strany zelených

Přijato na druhém kongresu Evropských zelených
Ženeva, 13. – 14. října 2006

Kdo jsme

Evropské Zelené a Evropští Zelení se s hrdostí zasazují o trvale udržitelný rozvoj lidstva na planetě Zemi, jako způsob rozvoje, který respektuje lidská práva a je založen na hodnotách odpovědnosti lidí vůči životnímu prostředí, svobodě, spravedlnosti, rozmanitosti a odmítání násilí.

Zelená politická hnutí se objevila v Evropě v době, kdy kontinent byl rozdělen studenou válkou a zažil energetické krize v polovině sedmdesátých let dvacátého století. V té době bylo zřejmé, že zaběhlé způsoby hospodářského rozvoje jsou trvale neudržitelné a vystavují celou planetu a její obyvatelstvo vážným nebezpečím ekologickým, sociálním i hospodářským. Existující politické strany nebyly schopny čelit této výzvě.

Naše kořeny tkví v řadě různých hnutí ve společnosti: hnutí ekologických a protijaderných aktivistek a aktivistů, jež měli obavy z rostoucího poškozování prostředí na naší planetě; hnutí nenásilných mírových aktivistek a aktivistů prosazujících alternativní způsoby řešení konfliktů; feministickém hnutí, které bojovalo za skutečnou rovnost mezi muži a ženami; hnutí za svobodu a dodržování lidských práv, bojujícím proti diktátorským a autoritativním režimům; hnutí solidarity se zeměmi třetího světa usilujícím o ukončení kolonialismu a o vyváženější hospodářské vztahy mezi Severem a Jihem naší planety a hnutí aktivistek a aktivistů, kteří vedli kampaně proti chudobě a za sociální spravedlnost v našich vlastních společnostech.

Evropské Zelené a Evropští Zelení, vycházejíce z těchto kořenů, se spojili a vytvořili své vlastní politické uskupení. Jsme pro svobodnou, demokratickou a sociální Evropu v mírovém,

rovnoprávném a ekologicky udržitelném světě. Bráníme hodnoty, jako jsou spravedlnost, lidská a občanská práva, solidarita, trvalá udržitelnost a právo každé osoby žít svůj vlastní život beze strachu.

Zelené a Zelení od samého počátku zastávali zásadu: „mysli globálně, jednej lokálně“. Za účelem rozvoje spolupráce na evropské úrovni bylo v roce 1984 založeno koordinační grémium, které se pak v roce 1993 transformovalo na Evropskou federaci zelených stran. Protože bylo třeba zdůraznit cíl hlubší spolupráce, byla tato federace v roce 2004 transformována na Evropskou stranu zelených. Evropské Zelené a Evropští Zelení jsou součástí vzkvétajícího globálního zeleného hnutí.

Hlavní zásady

Hlavní zásady, které vytvářejí rámec pro politické jednání členských stran Evropské strany zelených, lze definovat takto:

Odpovědnost k životnímu prostředí

Odpovědnost za naši biosféru zaujímá ústřední místo mezi zelenými hodnotami. Společnost je závislá na přírodních zdrojích a na zdraví a regeneračních schopnostech planety a my máme vůči budoucím generacím nejvyšší odpovědnost toto dědictví chránit.

Jsme rozhodnými zastánkyněmi a zastánci požadavku, že je třeba žít v rámci daných ekologických možností. Musíme zachovat biologickou rozmanitost a bojovat proti globálnímu oteplování pomocí udržitelného využívání obnovitelných zdrojů a hospodárného nakládání s neobnovitelnými zdroji. Odpovědné využívání biologické rozmanitosti má zásadní význam pro uspokojení potravinových, zdravotních a dalších potřeb rostoucí světové populace. Zelené a Zelení navíc věří, že nelze argumentovat pouze hlediskem užitečnosti, nýbrž že každá forma života na naší planetě má svou vnitřní hodnotu a krásu a již kvůli tomu si zaslouží ochrany.

Náš evropský vzorec výroby, spotřeby a obchodování přispívá k pokračující chudobě většiny obyvatelstva planety a je příčinou velice závažného poškození životního prostředí a nestability klimatu. Průmyslové země a země nově prodávající

průmyslový rozvoj již dále nemohou odkládat odpovídající reakce na tyto výzvy. Potřeba změnit tyto vzorce je naléhavá a nutně znamená hluboký proces reform, máme-li tento škodlivý způsob využívání našeho společného domova zvrátit.

V politické rovině to znamená změnit světovou politickou agendu tak, aby hospodářská a obchodní politika sloužila sociálním a ekologickým cílům a nikoli jen hodnotám ekonomických ukazatelů. Naši odpovědí je trvale udržitelný rozvoj, který v sobě spojuje ekologické, sociální a hospodářské cíle ve prospěch všech. Trvale udržitelného rozvoje lze dosáhnout pouze spoluprací na globální úrovni tak, aby byly překonány ekonomické rozpory mezi rozvojovými zeměmi, rozvíjejícími se ekonomikami a průmyslovým světem. Každá občanka a každý občan světa má stejné právo na spravedlivý podíl na světových zdrojích a nese rovněž stejnou odpovědnost za to, aby bylo zajištěno, že budoucí generace budou moci požívat stejných výhod.

Zelené a Zelení budou vždy usilovat o to, aby byla uplatňována zásada obezřetnosti. Nebudeme podporovat opatření, která znamenají potenciální hrozbu pro zdraví osob a kvalitu životního prostředí. Nehodláme také trpět zpoždění při realizaci nových preventivních opatření jenom z toho důvodu, že daný problém není potvrzen dostatečným počtem vědeckých studií. Ve všech oblastech, ať už jde o mír, energetiku, potraviny a zemědělství, biologické vědy, dopravu, technologii nebo lékařství musí přijímaná rozhodnutí a opatření sledovat vždy tu nejméně škodlivou variantu.

Zejména v oblasti jaderné energetiky prosazují Zelené a Zelení bezjadernou Evropu, a to z důvodu civilních a vojenských hrozeb, které jsou spojené s využíváním jaderné energie, z důvodu zátěže, která je kladena na budoucí generace a v neposlední řadě i z důvodu bezpečnostního aparátu, který je k využívání jaderné energie potřebný. Prioritou Zelených je rozvoj decentralizované a obnovitelné alternativní energie.

Svoboda skrze sebeurčení

• Osobní autonomie

My Zelené a Zelení věříme, že všechny lidské bytosti, a to bez ohledu na pohlaví, věk, sexuální orientaci nebo identitu, etnický původ nebo postižení – mají právo na to, aby mohly činit svá vlastní rozhodnutí, mohly se svobodně vyjadřovat a

utvářet svůj vlastní život. Tato svoboda se přitom netýká pouze materiálních statků, nýbrž zahrnuje i sociální, kulturní, intelektuální a duchovní dimenzi lidského života.

Tato nezcizitelná práva by měla být zaručena zákonem a ve školách by se o nich mělo vyučovat jako o samotném základu naší společnosti. Měla by být naplňována posilováním vlivu jednotlivých osob, vytvářením podmínek pro všechny muže a ženy, aby si mohli zařídit svůj vlastní život a život svých rodin a tam, kde je to potřebné, poskytováním společenské a hmotné podpory, která je dostatečná pro důstojný život a plnou účast ve společnosti. Tam, kde se lidem těchto práv nedostává, budeme my, Zelené a Zelení, za tato práva bojovat posilováním solidarity, výchovy a vzdělávání, rozvojové spolupráce a ochrany před násilím, útlakem a diskriminací.

• Demokracie pro všechny.

Naše víra v demokracii je založena na vzájemném uznání všech osob jako sobě rovných. Má-li se dosáhnout maximální angažovanosti občanek a občanů, musí politické a rozhodovací procesy podporovat začlenění a být demokratické, průhledné a volně přístupné způsobem, který je pro běžnou občanku a běžného občana srozumitelný. Radikální změny, které jsou potřebné pro udržitelný rozvoj, vyžadují, aby všechny osoby nesly společnou odpovědnost a aby spravedlivým způsobem sdílely její břímě. Během celého rozhodovacího procesu musí zvolené zástupkyně a zástupci podávat úplné informace svým voličkám a voličům a jsou povinni se ptát na jejich stanoviska.

Musíme vždy myslet globálně i v případech, kdy jednáme lokálně. Rozhodovací pravomoci by měly být svěřovány orgánům na co nejnižší účinné úrovni tak, aby se dosáhlo co nejvyšší úrovně zapojení občanek a občanů do rozhodování a aby byl přínos co největší. A obráceně, pokud si nějaký problém žádá přijetí opatření na vyšší úrovni, musí být brán ohled na důsledky takového rozhodnutí pro nižší úrovně a musí být respektovány rozdíly. Zájmy menšin musí být odpovídajícím způsobem chráněny a musí jim být věnována patřičná pozornost.

Soustředíme se na posilování demokracie po celé Evropě na místní, regionální, národní a nadnárodní úrovni. Chceme posílit demokratickou odpovědnost mnohonárodních institucí.

Rozšířit spravedlnost

Politika Zelených vychází ze zásady spravedlnosti. To vyžaduje spravedlivé rozdělování společenských statků, což zase vyžaduje zvláštní pozornost potřebám nejslabších. Pozornost věnovaná nejslabším je obzvláště důležitá na celosvětové úrovni, kdy Evropa nese specifickou odpovědnost za stimulaci hospodářského růstu v rozvojových zemích. Protože musíme řešit problémy měnicího se světa, sahá naše představa spravedlnosti daleko za tradiční politiku přerozdělování. Zelené a Zelení chtějí sociální spravedlnost, rovnost pohlaví, spravedlnost mezi generacemi a spravedlnost na celosvětové úrovni. I přes konflikty, které v praxi mezi těmito složkami široce pojaté spravedlnosti vznikají, nesmí být tyto rozměry spravedlnosti hnány proti sobě.

- **Sociální spravedlnost** zajišťuje, aby každá osoba měla přístup k životně důležitým společenským zdrojům, jakými jsou vzdělání, práce a účast na demokratické správě společnosti. Tento spravedlivý přístup musí být bráněn tváří v tvář současné sociální nerovnováze a příslušné potřeby musí být zajištěny institucionálně. Rozhodujícím faktorem pro schopnost člověka utvářet vlastní život je vzdělání. Využíváme-li naše pracovní dovednosti, umožňuje nám to sklízet plody našich schopností a představuje to klíčovou část naší identity. Účast na demokratické správě společnosti je základním předpokladem, aby se člověk mohl do společnosti zapojit a pomáhal ji utvářet.

- **Rovnost pohlaví.** Spravedlnost znamená také rovnost pohlaví. Ženy a muži mají mít stejné pravomoce určovat, jak se má společnost vyvíjet. Kromě toho by měli mít možnost prožít svůj život bez násilí. My, Zelené a Zelení, chceme vytvořit institucionální rámec, který zajistí ženám rovnost v domácnosti, na pracovišti, ve veřejné správě a v ostatních významných pozicích. Chceme oběma pohlavím usnadnit harmonizaci rodinného a pracovního života.

- **Spravedlnost mezi generacemi.** Heslo "svět jsme si jen vypůjčili od našich dětí" zní nyní naléhavěji než kdykoli předtím. Budoucnost našich dětí je v současnosti ohrožena. Mezigenerační spravedlnost znamená povinnost starší generace, aby trvale udržitelným způsobem předala ekologické, sociální a kulturní dědictví mladším generacím. Současně to zahrnuje závazek mladší generace starat se o starší populaci. Mělo by být

zajištěno, aby se všechny generace mohly plně zapojit do společnosti.

- **Světová spravedlnost.** Spravedlnost je naším měřítkem i na mezinárodní úrovni. Světová ekonomika spojuje lidi a zvyšuje jejich vzájemnou závislost, a tudíž se spravedlnost v praxi stává naléhavým imperativem i morálním závazkem. Jádrem naší koncepce globální spravedlnosti je celosvětový trvale udržitelný rozvoj a univerzální lidská práva. To musí být podpořeno nezávislým institucionálním rámcem, který bude monitorovat sociální odpovědnost korporací a férový obchod.

Spravedlnost vyžaduje solidaritu, nediskriminaci a zapojení občanek a občanů. Solidarita napomáhá vytvářet sebevědomé osoby a posiluje jejich občanské vědomí, namísto aby je uvykala na povýšenecké chování. Veřejná správa by měla pracovat v partnerství s občankami a občany tak, aby vytvářela a bránila instituce, které posilují solidaritu. Proto chceme investovat do vzájemně propojených společenství a komunit, které s příslušnými pobídkami ze strany státu uplatňují vzájemnou podporu v praxi.

Rozmanitost je nezbytnou podmínkou

Bohatství civilizací, společností a kultur se vyvíjelo skrze jejich rozmanitost. My, Zelené a Zelení, jsme sami výsledkem spojení velkého množství různých hnutí ve společnosti, a věříme, že rozmanitost je podmínkou úspěchu, ba dokonce přežití, v téměř každé oblasti lidské činnosti. Rozmanitost posiluje pružnost a regenerační schopnost organizací a skupin v okamžiku, kdy jsou konfrontovány s neočekávanými změnami. Rozmanitost je pojistkou proti nesnášenlivosti, extremismu a totalitě a je současně i nepostradatelným zdrojem inspirace a obnovy.

Lidská rozmanitost má mnoho dimenzí: sociální, kulturní, spirituální, filosofickou, náboženskou, jazykovou, genderovou, hospodářskou, etnickou, regionální. Tyto dimenze mohou být představovány jednotlivými osobami nebo sociálními skupinami. Chceme tuto rozmanitost střežit. Neměla by však nikdy být využita jako záminka ke zpochybnění univerzálních práv.

Rozdíly mohou být snadno chápány jako ohrožení tam, kde lidé sdílí omezený prostor. I v těch nejmenších společenstvích se ti silnější snaží

uplatnit svou dominantní roli, zatímco ti slabší se často cítí dotlačeni k souhlasu. Zajištění rozmanitosti proto vyžaduje uznání, vzájemné porozumění a respekt – a – někdy až příliš často, i aktivní ochranu.

Odmítání násilí

Odmítání násilí představuje klíčovou složku filozofických východisek zelených teorií a podmiňuje náš přístup ke všem problémům. Násilím nelze vynutit žádné trvalé řešení konfliktů, jež vznikají mezi osobami, skupinami ve společnosti nebo mezi státy. Základní zásadou Zelených je, že prostředky k dosažení určitých cílů musí být v souladu s těmito cíli samotnými. To znamená, že politické úsilí při nacházení spravedlnosti a míru se nemůže opírat o násilné prostředky.

Násilí není pouze fyzické. Lidské aktivity a globální ekonomické struktury mohou zbavovat osoby jejich lidských práv a vyostřovat sociální nespravedlnost. Chudoba je možná nejzákeřnější formou násilí. Pro odstranění chudoby navrhujeme vytvořit takové mezinárodní instituce, jejichž cílem bude hospodářská spravedlnost a které budou klást bezpečnost a živobytí lidí na první místo, a současně budou prosazovat závazná globální pravidla pro ochranu lidských práv.

Pokud jde o ozbrojené konflikty, jsme přesvědčeni, že nasazení armády a policejních složek nemůže být jakožto strategie z dlouhodobého hlediska úspěšné. Zelené a Zelení chtějí méně vojenských zásahů a namísto toho usilují o realizaci koncepce civilní zahraniční a bezpečnostní politiky. To vyžaduje vypracování silných nástrojů pro prevenci konfliktů a pro zvládání konfliktů civilními prostředky.

Zelené a Zelení nicméně uznávají, že mezinárodní společenství může výjimečně sáhnout k vojenským prostředkům jako k poslední možnosti. Existuje-li hrozba masového násilí vůči civilistkám a civilistům, lze rozmístění vojenských sil za účelem udržení míru ospravedlnit jako odstrašující prostředek. Selžou-li preventivní opatření, může ozbrojený zásah být potřebný. Užití vojenských prostředků musí podléhat mezinárodnímu právu a je legitimní pouze tehdy, jsou-li splněny tyto podmínky:

- existence jasného a jednoznačného mandátu Rady bezpečnosti OSN;

- shoda na primárním cíli intervence za účelem záchrany a ochrany životů pomocí předcházení násilí;
- existence politické strategie, která definuje, jak má být příslušný vojenský zásah ukončen a jak má být poté nastolena mírová a stabilní situace.

Zkrátka, jde nám o trvale udržitelný rozvoj

Zelené a Zelení uznávají, že hodnoty odpovědnosti k životnímu prostředí, svobody, spravedlnosti, rozmanitosti a odmítání násilí mohou být – a do jisté míry již jsou – sdíleny i ostatními politickými uskupeními. Zelené a Zelení se od nich odlišují tím, že považují tyto hodnoty za vzájemně na sobě závislé a nedělitelné. Jako celek tyto hodnoty určují všechny naše akce zaměřené na trvale udržitelný sociální, kulturní, ekologický a hospodářský rozvoj našich společností na planetě Zemi. Neaplikujeme je jenom na naši externí politiku, nýbrž i na naše vlastní chování ve společnosti a na organizaci naší vlastní strany.

Evropanky a Evropané byli průkopnicemi a průkopníky procesu industrializace, který leží u kořene řady našich nejhorších globálních problémů. Jako občanky a občané jednoho z nejlahobytnejších světadílů na Zemi, neseme my, Evropanky a Evropané, hlavní odpovědnost za zvrácení destruktivních trendů, které tento proces industrializace způsobily, a za iniciativu směřující k alternativnímu a trvale udržitelnému modelu rozvoje. Rozsah příslušné agendy je ovšem takový, že není v silách jednotlivého státu tohoto cíle dosáhnout. Proto potřebujeme takovou spolupráci, na které se mohou podílet všichni v Evropě – od Dublinu do Tbilisi, od Helsinek do Lisabonu, od Ankarý po Reykjavík.

Evropská Unie je vhodným místem pro usnadnění této spolupráce pokud

- zůstane otevřena dalšímu rozšiřování;
- dokáže sama sebe restrukturalizovat na skutečně demokratickou instituci;
- přeorientuje své priority směrem k ekologicky a sociálně trvale udržitelnému modelu rozvoje a
- přijme svou globální odpovědnost za mírový a trvale udržitelný svět v rámci Organizace spojených národů a ve spolupráci s dalšími významnými institucemi jako je Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a Rada Evropy.